

Στον καιρό της σύγχυσης (Απόστολος Παπαδημητρίου)

Categories : [ΚΟΙΝΩΝΙΑ](#)

Date : 23 Φεβρουαρίου, 2017

Ο άνθρωπος περί το τέλος της εποχής της νεωτερικότητας πρόβαλε κατά τρόπο προκλητικό την καύχησή του ότι με τη βοήθεια της επιστήμης έχει καταφέρει να ανατρέψει όλες τις προλήψεις και δεισιδαιμονίες του παρελθόντος καθώς και τον ανορθολογικό τρόπο σκέψης των προγόνων μας όλων των εποχών. Θα ανέμενε κάποιος εχέφρων εξωγήινος να φέρνει αποδείξεις για τα επιτεύγματά του αυτά ο σύγχρονος άνθρωπος, αποδείξεις απτές και αδιαμφισβήτητες. Αυτ' αυτών σφράγισε την εποχή αυτή και εισήλθε πλέον στην άλλη της μετανεωτερικότητας με τη φιλοσοφία του παραλόγου, οι οπαδοί της οποίας διατείνονται ότι οι ανθρώπινες ενέργειες δεν απορρέουν από προηγηθείσα λογική σκέψη, ότι είναι παράλογες. Κατ' αυτόν τον τρόπο κατερρίφθη χωρίς πάταγο ή τυμπανοκρουσίες το οικοδόμημα του «ορθού λόγου», το οποίο με τόση προσπάθεια επί δύο αιώνες επιχείρησαν να ορθώσουν οι οπαδοί του διαφωτισμού!

Αποκριά η περίοδος της χαράς, του κεφιού, του ξεφαντώματος, περίοδος προσδοκίας κατά την άποψη πολλών συνανθρώπων μας. Σε παλαιότερες εποχές προσδοκούσαν όντως κάτι το διαφορετικό από το σύνηθες. Τώρα σαν τι να προσδοκούμε; Το ξεφάντωμα είχε καταστεί μέχρι πρότινος καθημερινότητα. Το φαγητό και ο οίνος άφθονα! Τσίκνιζαν οι πρόγονοί μας, επειδή θα ακολουθούσε περίοδος νηστείας, σύμφωνα με τους κανόνες της Εκκλησίας. Εμείς πάσαμε να νηστεύουμε. Φορούσαν οι μετέχοντες στο πανηγύρι προσωπεία, γίνονταν δηλαδή υποκριτές, με την αρχαιοελληνική έννοια του όρου. Σήμερα το προσωπείο είναι περιττό. Η αλλαγή των κοινωνικών συνθηκών στα πλαίσια της νεωτερικότητας έχει καταστήσει την καθημερινότητα κατά πολλή χυδαιότερη από τις ημέρες της «παραδοσιακής» αποκριάς. Όχι μόνο η μικρή οθόνη, τηλεοπτική ή διαδικτυακή, αλλά και τα σχολικά εγχειρίδια, ακόμη και οι γονείς χρησιμοποιούν καθημερινά χυδαίες εκφράσεις, που οι παλαιοί ντρέπονταν να ξεστομίσουν ακόμη και σε παρέες ανδρών. Γι' αυτό, προκειμένου να διατηρήσουν το «νόημα» της παρέλασης του καρναβάλου κάποιοι υπερβαίνουν κατά πολύ τα εσκαμμένα της χυδαιότητας.

Χρησιμοποίησα τον όρο «παραδοσιακή» αποκριά. Ο όρος «πουλάει», για να χρησιμοποιήσω την ευρείας χρήσης λαϊκή έκφραση. Είναι άραγε παράδοση η ανάμνηση ενός απωλεσθέντος παραδείσου στην ερημιά των αστικών κέντρων, όπου έχει αφανιστεί σχεδόν ολοκληρωτικά το ανθρώπινο πρόσωπο; Το πλέον σημαντικό είναι ότι οι υπέρμαχοι των αποκριάτικων εκδηλώσεων ως παραδοσιακών καυχώνται

για το μακρόχρονο της παράδοσης, η οποία ανάγεται, αναμφισβήτητα, στην προ Χριστού εποχή. Είναι οι εκδηλώσεις κατάλοιπα των αφροδισιακών και διονυσιακών τελετουργιών της αρχαιότητας. Το θλιβερό είναι ότι οι πρωταγωνιστές των δρωμένων με περισσό πολλές φορές πάθος προβάλλουν αυτά ως τα μόνα στοιχεία της παράδοσής μας. Ο υψηλότετος στοχασμός των φιλοσόφων μας, οι μεστοί ηθικών διδαγμάτων μύθοι και θρύλοι, τα επιτεύγματά τους χάρις στην διάπλαση του καλού καγαθού πολίτη, η θέση ως επικέντρου του βίου της αποφυγής της ύβρεως δεν συνιστούν για τους ανερμάτιστους Νεοέλληνες παράδοση, για να περιοριστούμε στην κληρονομιά μας από τους προ Χριστού προγόνους μας. Μας αρκεί η Αφροδίτη και ο Διόνυσος κι ας στην καθημερινότητά μας χρησιμοποιούμε τον δημαγωγικό λόγο περί δημοκρατίας, περί ελευθερίας και λοιπών δικαιωμάτων, τα οποία αδυνατούμε να γευθούμε! Βέβαια είναι προφανής ο στόχος: Η νεωτερικότητα πολέμησε με πάθος την Εκκλησία του Χριστού και τον ευαγγελικό λόγο. Ο διαπρεπής υλιστής Μπέρτραντ Ράσσελ έγραψε ότι η Δύση επανανεκάλυψε στους αρχαίους Έλληνες τη συνείδηση της ελευθερίας, που υποκατέστησε την πλήρη ενοχών συνείδηση του δυτικού χριστιανού. Κατά το δεύτερο σκέλος έχει δίκαιο, καθώς η στρέβλωση του ευαγγελικού λόγου στη σχολαστική δυτική θεολογία έφερε στο επίκεντρο την ενοχή και την τιμωρία αντί της αγάπης του Θεού και τη συγχώρηση του μετανοούντος αμαρτωλού. Ο Ράσσελ, όπως και όλοι οι «διαφωτισμένοι», αγνοεί ότι ο αρχαίος Έλληνας έτρεμε την «ύβριν», την οποία διαπράττει καθημερινά ο δυτικός άνθρωπος, ιδιαίτερα μετά τη διακήρυξη του «θανάτου» του Θεού, με συνέπεια όχι μόνο τα πλείστα όσα εγκλήματα διέπραξε κατά της ανθρωπότητας, αλλά και τη δική του ψυχική νέκρωση. **Μπορεί να διασκεδάσει, να διασκορπίζει δηλαδή τις πολλαπλές έγνοιες του, μπορεί να επιχειρεί να διαφύγει από το υπαρξιακό κενό της καθημερινότητάς του, οπωσδήποτε όμως δεν χαίρεται, δεν είναι σε θέση να χαρεί, καθώς η χαρά είναι απόρροια ενός συνεπούς βίου, στον οποίο προέχει η άσκηση στην πραγμάτωση της ευαγγελικής διδασκαλίας. Όσο και αν η ένταση της μουσικής είναι εκκωφαντική, η κραυγή του ανθρώπου που βιώνει το υπαρξιακό κενό την καλύπτει!** Όσο και αν το βέβηλο επιδιώκει να ξεπεράσει κάθε προηγούμενη χυδαιότητα, προκειμένου να ελκύσει την προσοχή, το ανικανοποίητο μέσα στην πληθυσμιακή των απολαύσεων δεν είναι δυνατόν να αποκρυβεί!

Και αν δεν αναφωνούμε «ματαιότης ματαιοτήτων, τα πάντα ματαιότης», είναι επειδή δεν μας το επιτρέπει η αλαζονεία να μιμηθούμε τον ταπεινό τελώνη, με την παραβολή του οποίου η Εκκλησία μας εισάγει στην περίοδο προετοιμασίας για το Πάσχα. Αναμφισβήτητα εμπόδιο στέκει στην όποια επιθυμία προς ταπείνωση η παρουσία όχι ενός αλλά πληθώρας φαρισαίων δίπλα μας. Αλλά εκείνος της παραβολής βίωνε την τραγική βεβαιότητα της σωτηρίας του, τη βεβαιότητα ότι με τη στάση βίου του είχε υποχρεώσει τον Θεό. Οι φαρισαίοι της εποχής μας είναι κατά πολύ τραγικότερο τρόπο πλανημένοι. Όχι μόνο δεν θα δουν πρόσωπο Θεού, αλλά στέκονται εμπόδιο στο να δουν άλλοι συνάνθρωποί τους. Για να διαλύσει η

Εκκλησία μας κάθε παρεξήγηση προβάλλει κατά τη δεύτερη Κυριακή του Τριωδίου την παραβολή του ασώτου, του λαμπροτέρου θαύματος στον ανθρώπινο βίο, αυτού της μετάνοιας. Συνήθως παραβλέπουμε τη στάση του «συνετού» πρεσβύτερου γιου, το πείσμα του και τη διάθεση κριτικής της ενέργειας του Πατέρα. Μήπως αυτός σήμερα ζητά, έχοντας υποκαταστήσει τον Θεό της αγάπης με τον Δία των κεραυνών, την κεραυνοβόληση των αμαρτωλών; Μήπως, ακόμη χειρότερο, θλίβεται, επειδή του είναι απαγορευμένο να «απολαμβάνει»; Μήπως χωρίς να το αντιλαμβάνεται καθίσταται ο πλέον «παραδοσιακός» όλων ως λάτρης του Δία; Και δίνει τροφή προς επίκριση των πιστών για φανατισμό και έλλειψη ανεκτικότητας λόγω του πλήθους των στερήσεων και του ανικανοποιήτου, από το οποίο διακατέχεται!

Ευτυχώς υπάρχουν και δεν θα λείψουν ποτέ από τον κόσμο οι άγιοι. Αυτοί ταπεινά με πλήρη τη συναίσθηση της αμαρτωλότητάς τους μιμούνται τον τελώνη και γι' αυτό έχουν παρησία να προσεύχονται στον Θεό για τη σωτηρία του σύμπαντος κόσμου. Αυτοί με το ζωντανό παράδειγμά τους μας διδάσκουν πού βρίσκεται η χαρά, που οι περισσότεροι αναζητούμε χωρίς επιτυχία καθ' όλο μας τον βίο. Χαρά χωρίς πορεία προς συνάντηση με τον Θεό και, μέσω αυτού, με τον συνάνθρωπό μας τον ελάχιστο δεν είναι δυνατόν να γευθούμε. Και είναι τόσοι οι αναγκασμένοι συνάνθρωποί μας που δεν τους συναντά ο πλησίον, καθώς αυτός έχει βυθιστεί στο πέλαγος της εγωπάθειας.

«ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ»